

Прямий запит (КЕЗКР) – схвалено у 2020 році, опубліковано на 109-й сесії МКП (2021 рік)

Україна

Текст англійською мовою див. за посиланням: [Comments \(ilo.org\)](https://www.ilo.org/Comments/eng/Commentary.asp?cid=115&lang=en)

[Конвенція 1947 р. про інспекцію праці \(№ 81\)](#) (ратифікована у 2004 р.)

[Конвенція 1969 р. про інспекцію праці \(у сільському господарстві\) \(№ 129\)](#) (ратифікована у 2004 р.)

[Конвенція 1978 р. про адміністрацію праці \(№ 150\)](#) (ратифікована у 2004 р.)

Для того, щоб отримати повне уявлення про питання, пов'язані з застосуванням ратифікованих Конвенцій про адміністрацію праці та інспекцію праці, Комітет вважає за доречне розглянути Конвенції №№ 81 (інспекція праці), 129 (інспекція праці у сільському господарстві) та 150 (адміністрація праці) в сукупності.

Інспекція праці: Конвенції №№ 81 і 129

Не отримавши додаткової інформації про застосування Конвенцій №№ 81 і 129, Комітет повторює свої коментарі, прийняті у 2019 році й відтворені нижче.

Комітет бере до уваги зауваження Конфедерації вільних профспілок України (КВПУ) щодо застосування цих Конвенцій, отримані 29 серпня 2019 року.

Стаття 3(2) Конвенції № 81 і стаття 6(3) Конвенції № 129. Додаткові функції, покладені на інспекторів праці. Комітет бере до уваги інформацію, надану Урядом у його звіті у відповідь на попередні коментарі Комітету, щодо функцій, покладених на інспекторів праці Державної служби з питань праці (Держпраці). Уряд зазначає, що ці функції полягають у: i) здійсненні контролю за додержанням законодавства про працю; ii) розгляді в установленому порядку звернень низки сторін про можливі порушення законодавства про працю роботодавцями та наданні уточнень щодо застосування законодавства про працю; iii) отриманні запитань громадян щодо повноважень підрозділів Держпраці; iv) участі у нарадах і семінарах із питань, що стосуються мандату Держпраці, а також у заходах із підвищення кваліфікації. **Комітет просить Уряд надати додаткову інформацію про роль інспекторів праці у розгляді звернень громадян та інших сторін і запитань громадян, а також про частку часу, яку інспектори праці витрачають на виконання цих обов'язків. Комітет також ще раз просить Уряд перерахувати будь-які інші функції, покладені на «уповноважених посадових осіб» органів місцевого самоврядування, і вказати частку часу, що витрачається на будь-яку з цих додаткових функцій, порівняно з часом, що витрачається на виконання основних обов'язків, визначених у статті 3(1) Конвенції № 81 і статті 6(1) Конвенції № 129.**

Стаття 5(b) Конвенції № 81 і стаття 13 Конвенції № 129. Співпраця між службами інспекції праці та роботодавцями і працівниками або їхніми представниками. Комітет бере до уваги інформацію, надану Урядом у відповідь на попередній запит Комітету щодо сприяння діалогові з організаціями роботодавців і працівників із питань інспекції праці, про те, що Держпраці забезпечила залучення представників профспілкових організацій і роботодавців до інформаційно-роз'яснювальної діяльності і провела заходи з питань державного

контролю у суб'єктів господарювання різних типів. Уряд зазначає, що станом на липень 2019 року проведено 413 спільних заходів (351 – за участю представників профспілок, 62 – за участю представників роботодавців), 247 з яких стосувалися державного контролю. *Комітет просить Уряд продовжити надавати інформацію про заходи, вжиті з метою сприяння ефективному діалогові з організаціями роботодавців і працівників з питань інспекції праці, зокрема про ступінь участі уповноважених посадових осіб, що працюють інспекторами праці в органах місцевого самоврядування, задіяні у цій інформаційно-роз'яснювальній діяльності та супутніх заходах. Крім того, відзначаючи відсутність інформації у відповідь на свій попередній запит, Комітет ще раз просить Уряд надати більш детальні відомості про конкретні консультації, проведені в рамках інших тристоронніх форумів, як-от Національна тристороння соціально-економічна рада, стосовно вимог, установлених у Конвенціях, зокрема щодо повноважень інспекції праці.*

Стаття 6 Конвенції № 81 і стаття 8 Конвенції № 129. Статус і умови роботи інспекторів праці. Комітет раніше відзначав високу плинність кадрів, зокрема перехід багатьох кваліфікованих співробітників до приватного сектора, і впродовж декількох років запитував інформацію про заходи, вжиті стосовно умов роботи інспекторів праці. Комітет зазначає, що, у відповідь на його попередній запит щодо заходів, ужитих для залучення кваліфікованого персоналу до Держпраці та його утримання, Уряд повторює, що питання оплати праці інспекторів праці регулюється Законом України «Про державну службу», а також постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2017 року № 15 «Питання оплати праці працівників державних органів». *Комітет ще раз просить Уряд надати додаткову інформацію про умови роботи інспекторів праці порівняно з іншими державними посадовими особами, які здійснюють аналогічні повноваження, як-от податкові інспектори та поліцейські. Комітет також просить Уряд надати інформацію про плинність кадрів інспекторів праці (окремо щодо інспекторів Держпраці та щодо уповноважених посадових осіб, працюючих у якості інспекторів праці в органах місцевого самоврядування), а також про додаткові заходи, вжиті з метою забезпечити, щоб умови роботи інспекторів праці, зокрема оплата їхньої праці та кар'єрні перспективи, гарантували стабільність зайнятості інспекторів праці та їхню незалежність від будь-яких змін в уряді та небажаного зовнішнього впливу.*

Стаття 14 Конвенції № 81 і стаття 19 Конвенції № 129. Повідомлення до Держпраці про нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання. Комітет з *інтересом* зазначає, що у відповідь на його попередні коментарі щодо повідомлення про нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання та їх обліку Уряд посилається на прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 року № 337, яким затверджено Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Комітет зазначає, що ця Постанова передбачає повідомлення про нещасні випадки та гострі й хронічні професійні захворювання до Держпраці (пункти 6, 8 і 72). Уряд указує також на те, що згідно з пунктом 125 цієї Постанови Міністерство охорони здоров'я визначає порядок збирання та передачі інформації про випадки гострих та хронічних професійних захворювань для автоматизованої системи обліку та аналізу. *Комітет просить Уряд надати додаткову інформацію про*

практичне використання наявної системи повідомлення про нещасні випадки на виробництві та професійні захворювання до Держпраці, а також продовжити надавати інформацію щодо розроблення автоматизованої системи обліку і аналізу випадків професійних захворювань та її впливу на роботу Держпраці й на роботу уповноважених посадових осіб, що працюють інспекторами праці в органах місцевого самоврядування.

Статті 20 і 21 Конвенції № 81 і статті 26 і 27 Конвенції № 129. Щорічний звіт про діяльність служб інспекції праці. Комітет бере до уваги річний звіт Держпраці за 2018 рік, наданий разом зі звітом Уряду. Він зауважує, що цей звіт містить інформацію про закони й нормативні акти, які стосуються діяльності служби інспекції, а також статистичні дані про персонал служби інспекції праці, про інспекційні відвідування, про виявлені порушення і вжиті запобіжні чи контрольні заходи, про нещасні випадки на виробництві, зокрема у сільському господарстві, та про професійні захворювання. Комітет зазначає, однак, що річний звіт за 2018 рік, як виявляється, не містить статистичних даних про підприємства, які підлягають інспекції, та про кількість зайнятих на них працівників (*стаття 21(с) Конвенції № 81*), про санкції, накладені інспекторами праці (*стаття 21(е) Конвенції № 81*), або іншої інформації стосовно інспекції праці в сільському господарстві, ніж дані про нещасні випадки на виробництві, яка зазначена у *статті 27(а)–(е) та (g) Конвенції № 129. Комітет просить Уряд продовжити публікувати й передавати до Бюро річні звіти Держпраці відповідно до статті 20 Конвенції № 81 і статті 26 Конвенції № 129. Комітет також просить Уряд ужити необхідних заходів для забезпечення наявності у річних звітах Держпраці інформації з усіх питань, перерахованих у статті 21 Конвенції № 81, зокрема у пунктах (с) і (е) цієї статті, та у пунктах (а)–(е) і (g) статті 27 Конвенції № 129.*

[Урядові пропонується надати повну відповідь на ці зауваження у 2021 році.]

Адміністрація праці: Конвенція № 150

Статті 1, 4 та 9 Конвенції. Реформа системи адміністрації праці та координація її функцій. Передача функцій з адміністрації праці напівдержавним відомствам. Комітет бере до уваги наведену у звіті Уряду інформацію про функції з адміністрації праці, покладені на посадових осіб виконавчих органів міських рад міст обласного значення та сільських, селищних і міських рад об'єднаних територіальних громад відповідно до змін, внесених до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Комітет зауважує також, що до Положення про Держпраці, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 року № 96, у 2019 році було внесено зміни, якими передбачено, зокрема, забезпечення координації з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Комітет зазначає, що пункт 1 Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 459 (зі змінами, внесеними постановою від 11 вересня 2019 року № 838), покладає на це міністерство відповідальність за формування і реалізацію державної політики у сфері праці. *Комітет просить Уряд надати додаткову інформацію стосовно координації функцій та обов'язків у системі адміністрації праці на практиці, зокрема між Урядом на національному рівні*

та посадовими особами виконавчих органів міських, сільських і селищних рад, після цих структурних змін і реформ. У цьому відношенні Комітет просить Уряд надати схему організаційної структури системи адміністрації праці після цих реформ з описом функцій кожного з органів, які входять до неї. Комітет також просить Уряд указати, чи продовжує Міністерство соціальної політики відповідати за адміністрацію праці, і, якщо продовжує, надати додаткову інформацію про заходи, вжиті для забезпечення координації між Міністерством соціальної політики та Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. Що стосується інспекції праці, Комітет відсилає Уряд до своїх коментарів, прийнятих у 2020 році щодо Конвенції 1947 року про інспекцію праці (№ 81) та Конвенції 1969 року про інспекцію праці (у сільському господарстві) (№ 129).

Стаття 5. Соціальний діалог. У доповнення до своїх попередніх зауважень стосовно Національної тристоронньої соціально-економічної ради Комітет зазначає, що, згідно з зауваженнями КВПУ до Конвенції 1993 року про запобігання великим промисловим аваріям (№ 174), діяльність Національної тристоронньої соціально-економічної ради не проваджувалася. *За відсутності відповіді Уряду на ці зауваження Комітет просить Уряд надати свої коментарі в цьому відношенні, а також надати інформацію про діяльність Національної тристоронньої соціально-економічної ради, зокрема про її участь у законотворчому процесі, періодичність проведення її засідань та їхні результати. Крім того, Комітет просить Уряд надати додаткову інформацію про реалізацію заходів для забезпечення консультацій, співробітництва та переговорів між органами державної влади та найбільш представницькими організаціями роботодавців і працівників або, у разі потреби, представниками роботодавців і працівників.*

Стаття 10. Набір і навчання персоналу. Матеріальні засоби та фінансові ресурси. У доповнення до своїх попередніх коментарів із цього питання Комітет бере до уваги інформацію Уряду стосовно навчання щодо технік комунікацій, проведеного для персоналу системи адміністрації праці та соціальних партнерів у 2019 році в контексті Проекту ЄС-МОП «Зміцнення адміністрації праці з метою покращення умов праці і подолання незадекларованої праці». *За відсутності додаткової інформації про бюджетні кошти та людські ресурси, виділені службам адміністрації праці, Комітет просить Уряд надати додаткову інформацію про те, як забезпечується наявність у персоналу системи адміністрації праці матеріальних засобів і фінансових ресурсів, необхідних для ефективного навчання і професійного розвитку в різних сферах, а також для ефективного виконання всіх інших обов'язків цього персоналу. Що стосується інспекції праці, Комітет відсилає Уряд до своїх коментарів, прийнятих у 2020 році щодо статей 7, 10 і 11 Конвенції № 81 та статей 9, 14 і 15 Конвенції № 129.*

[Урядові пропонується надати повну відповідь на ці зауваження у 2021 році.]